HJÄLPREDA HÖRSEL

Ansvarsfördelning kring barn och ungdomar med hörselnedsättning/dövhet

♦ **Före förskolan** ♦ **Under förskoletiden** ♦ **Under skoltiden**

Region Gotland

Reviderad 2026-09-16

Hjälpredan

Syftet med detta dokument är att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan statens och regionens uppdrag när det gäller barn och ungdomar med hörselnedsättning/dövhet. Detta gäller barn och ungdomar med och utan hörapparater samt med cochleaimplantat, (CI) och benförankrad hörapparat.

Hjälpredan är tänkt som en checklista. Den innehåller barnets/elevens behov, skolans ansvar och de stödresurser som finns att tillgå. Hjälpredan för Region Gotland sträcker sig från tiden före förskola till och med grundskolan, inom anpassad grund- och gymnasieskola hela studietiden.

Samverkande enheter

Region Gotland

www.gotland.se

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, UAF Chef
för Barn- och Elevhälsan, BEH
Hörselpedagog

Hörselvården, HV
Enhetschef Audionom
Kurator

Habiliteringen, Hab
Enhetschef Logoped

Logopedmottagningen
Enhetschef Logoped

Öron Näs och Halsmottagningen
Enhetschef

Karolinska Universitetssjukhuset, KS www.karolinska.se
Hörsel- och balansmottagning, Solna och Huddinge
Hörselhabiliteringen barn
Öron- näsa- halsmottagning
Hörselimplantatmottagning, Huddinge

Specialpedagogiska Skolmyndigheten, SPSM www.spsm.se

Hörselsamverkan

En gång per termin träffas logoped från logopedmottagningen, logoped från Habiliteringen (Hab), hörselpedagog från barn- och elevhälsan (BEH), kurator och audionom från Hörselvården (HV) vid gemensamt möte och genomgång angående barn och rutiner. Sammankallande är audionom från Hörselvården (HV).

Hörselsamverkan, chefsmöte

En gång om året träffas ovanstående representanter samt chefer på logopedmottagningen, Hab, BEH, ÖNH och Hörselvården för genomgång angående större övergripande frågor. Sammankallande är audionom från HV.

Genomgång av barn inskrivna på Hörselvården

Minst en gång per termin träffas hörselpedagog inom BEH, audionom, kurator och logoped från logopedmottagningen för att gå igenom alla barn med hörselnedsättning/hörapparat/CI, för översyn av genomförda insatser och vidare planering.

Genomgång av hörselteknisk utrustning på förskolor och skolor

En gång per läsår inventeras hörselteknisk utrustning på förskolor och skolor. Kontroller vid behov. Genomgången utförs av hörselpedagog (BEH) och hörseltekniker på konsultbasis. Audionom kan följa med till anpassad skola.

Barn med hörselnedsättning – före förskola

ANSVARSFÖRDELNING							
Region - UAF			**Region – HSF**			**Utomläns-sjukvård**	**Stat**
Barnets behov	**Förskola**	**BEH/** Hörselpedagog arbetar endast på uppdrag från Hörselvården.	**Hörselvården**	**Logopedmott.**	**Hab** För att utnyttja Habiliteringens tjänster skall barnet vara aktuellt på Habiliteringen		**SPSM**
Första kontakt			Läkarbesök på Öronmottagningen tillsammans med audionom. Remiss till Karolinska sjukhuset för utredning om behovet finns. Remiss till Hörselvården från öronmottagningen i samband med upptäckt hörselnedsättning. Informationsbrev till BVC för kännedom om hörselnedsättning vid nyupptäckta barn. Hörselvården Inforamtionssamtal med föräldrar inför en ev hörselhabilitering.	Barn med hörapparat/CI aktualiseras via remiss från HV/öronmott.		Utredning på Hörsel- och Balansmottagningen på Karolinska Universitetssjukhuset. Ev. fortsatt utredning CI-kliniken.	Erbjuder rådgivning för att utveckla arbetssätt och lärmiljöer för barn med hörselnedsättning. Det är rektor eller huvudman som skickar in förfrågan om stöd. Stöd från SPSM kompletterar de resurser som skolhuvudman har, tex. elevhälsoteam och centrala elevhälsan. Erbjuder kompetensutveckling i form av kurser och webbinarium och andra aktiviteter för skolpersonal.
Psykosocialt stöd			Kurator träffar föräldrar/vårdnadshavare tillsammans med audionom, ev. hembesök.				
Personliga hörseltekniska hjälpmedel			Förskriver hjälpmedel. Ger råd och stöd för användning.				
Habiliteringsplan			Deltar vid behov.		Habiliteringsplan upprättas tillsammans med föräldrar/vårdnadshavare vid behov		

Barn med hörselnedsättning – före förskola

Region - UAF			Region – HSF			Utomlänssjukvård	Stat
Barnets behov	**Förskola**	**BEH**	**Hörselvården**	**Logopedmott.**	**Hab** För att utnyttja Habiliteringens tjänster skall barnet vara aktuellt på Habiliteringen		**SPSM**
Särskilt stöd i sin utveckling		Pedagogisk rådgivning av hörselpedagog till föräldrar/vårdnadshavare i hemmet på uppdrag från Hörselvården. ev. kurator kan delta		AVT-behandling vid behov. Remiss från Hörselvården, på alla nyupptäckta barn.	Yrkesspecifika insatser utifrån habiliteringsplan vid behov.		
Utbildning för föräldrar			Erbjuder information om och anordnar teckenspråksutbildning/för-TUFF. Erbjuder utbildning TAKK (Tecken som Alternativ Kompletterande Kommunikation) via Hab. Ansvarar för familjeträffar.	Informerar om språkutveckling. Råd och stöd Information om TAKK och AVT	Erbjuder utbildning TAKK Tecken som alternativ Taktilt teckenspråk?		
Utredning/ bedömning				Utför utredningar/ bedömningar utifrån Hörselbarnsregistret.	Utför utredningar/ bedömningar vid behov.	Regelbundna kontroller/ bedömningar på CI-kliniken ansvaras av Öron, Näs och Halsmottagningen Visby Lasarett	
Vägledning och placering i förskoleverksamhet		Hörselpedagog erbjuder rådgivning till föräldrar/vårdnadshavare inför placering i förskola på uppdrag av Hörselvården.	Informationsbrev till berörd rektor för kännedom om hörselnedsättning vid nyupptäckta barn		Samverkan med hörselpedagog vid behov		

För nyupptäckt barn gäller delar av hjälpredan ”Barn före förskolan”

Barn med hörselnedsättning – i förskola

Region - UAF			Region – HSF			Utomlänssjukvård	Stat
Barnets behov Första kontakt, se sid 1.	**Förskola**	**BEH** Hörselpedagogen arbetar endast på uppdrag av rektor.	**Hörselvården**	**Logopedmott.**	**Hab** För att utnyttja Habiliteringens tjänster skall barnet vara aktuellt på Habiliteringen		**SPSM**
Mottagande i förskoleverksamhet	Rektor ansvarar för planering av förskolestart i samverkan med föräldrar/vårdnadshavare och Barn och ElevHälsan.	Samverkar med rektor, specialpedagog, personal och föräldrar/vårdnadshavare inför och i samband med förskolestart	Informationsbrev till BVC och rektor om hörselnedsättning vid nyupptäckta barn.				
Handlingsplan	Rektor ansvarar för att en handlingsplan upprättas och följs upp.	Medverkar vid behov av upprättande och utvärdering av handlingsplan	Medverkar i upprättande och uppföljning av handlingsplan vid behov.	Medverkar i upprättande och uppföljning av handlingsplan vid behov.	Medverkar i upprättande och uppföljning av handlingsplan vid behov		
Habiliteringsplan		Hörselpedagog medverkar vid behov	Deltar vid behov		Habiliteringsplan upprättas tillsammans med föräldrar vid behov.		
Särskilt stöd i sin utveckling	Rektor ansvarar för att anpassa verksamheten till barnets behov under hela vistelsetiden med utgångspunkt från förskolans läroplan och andra styrdokument.	Erbjuder rådgivning och handledning till förskolans personal	Uppföljande besök. Hab-plan enligt rutin	Barn med hörapparat följs upp enligt logopedmottagningens rutiner Hörselbarnsregistret	Yrkesspecifika insatser utifrån habiliteringsplan vid behov.	CI-klinikens logopeder följer upp språkutvecklingen	Kompletterande rådgivning och fortbildning om specialpedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen – efter bedömning.

Region - UAF			Region – HSF			Utomläns-sjukvård	Stat
Barnets behov	**Förskola**	**BEH/ resursteam för anpassad skola**	**HV/pedagogisk hörselvård**	**Logoped-mott.**	**Hab**		**SPSM**
Teckenspråk och TAKK (Tecken som Alternativ Kompletterande Kommunikation)	Rektor ansvarar för att personal utbildas.	Informerar om handledning i TAKK och teckenspråk. Ger handledning till förskolans personal vid behov.	Erbjuder grundkurs (60 tim) i teckenspråk till föräldrar/vårdnadshavare och anhöriga inför TUFF (Teckenspråksutb. För Föräldrar). Erbjuder TAKK-utbildning via Hab.		Erbjuder TAKK-utbildning till föräldrar/vårdnadshavare och anhöriga.		
Psykosocialt stöd	Rektor ansvarar för särskilt stöd till barnet.	Erbjuder rådgivning och handledning till förskolans personal	Kuratorsinsatser utifrån behov.		Yrkesspecifika insatser utifrån habiliteringsplan vid behov.		
Hörseltekniska hjälpmedel	Rektor ansvarar för att pedagogiska hörselhjälpmedel sökes som Extra Ordinär Stödinsats/UAF. Rektor gör beställningen av hjälpmedel i samråd med BEH hörselpedagog.	Kartlägger, bedömer, samordnar beställning, provar ut och utvärderar hörselteknik tillsammans med skolan, barn/elev och vårdadshavare.	Förskriver hörapparater och tekniska hjälpmedel för fritiden. Lämnar ut batteri och tillbehör till hörapparater. Service av hörapparater och hjälpmedel.				
Specialanpassade läromedel och leksaker	Rektor ansvarar för att läromedel köps in.	Erbjuder råd i val av läromedel och leksaker					Ger råd om läromedel på teckenspråk.
Anpassade lokaler och miljöer	Rektor ansvarar för anpassningar av den fysiska miljön. Förfrågan om akustiska anpassningar görs till Stöd och utveckling/försörjningssamordnare, alternativt sökes som en Extra Ordinär Stödåtgärd utifrån UAF:s riktlinjer (dokument docpoint; STY-34548-v.5.0).	Föreslår vid behov en akustisk kartläggning av fysisk miljö. Den samordnas av hörselpedagog ihop med hörseltekniker. Hörselpedagog erbjuder rådgivning till förskolans personal ang. den pedagogiska miljön					
Resursperson	Rektor anställer och ansvarar för fortbildning – efter bedömning.	Erbjuder rådgivning och handledning till personal.		Erbjuder råd, stöd och handledning till personal.	Erbjuder råd, stöd till personal.		

Region - UAF				Region – HSF		Utomlänssjukvård	Stat
Barnets behov	**Förskola**	**BEH/ resursteam för anpassad skola**	**HV/pedagogisk hörselvård**	**Logopedmott.**	**Hab**		**SPSM**
Utredning/ bedömning	Rektor ansvarar för pedagogisk utredning vid behov.	Utför kartläggning och bedömning av den fysiska och pedagogisk lärmiljö. Samverkar vid förskolans barnkonferenser och handlingsplaner vid behov.	Kan initiera medicinska och habiliterande utredningar vid behov.	Utför språklig utredning/ bedömning vid behov.	Utför utredning/ bedömning vid behov.		Kompletterande utredning utifrån pedagogiska frågeställningar – efter bedömning.
Vägledning och planering inför skolstart	Rektor ansvarar för informationsöverföring inför skolstart i samverkan med vårdnadshavare och elevhälsoteam.	Erbjuder kartläggning och rådgivning ang. anpassningar och stöd vid övergången, i samverkan med rektor, specialpedagog, personal och vårdnadshavare.					

Barn & ungdomar med hörselnedsättning – i grundskola, anpassad skola och skolbarnsomsorg

Region – UAF			Region – HSF			Utomlänssjukvård	Stat
Barnets behov Första kontakt se sid 1	**Skola**	**BEH/ resursteam för anpassad skola** Hörselpedagog arbetar på uppdrag av rekto	**HV/pedagogisk hörselvård**	**Logopedmott.**	**Hab** För att utnyttja Habiliteringens tjänster skall barnet vara aktuellt på Habiliteringen		**SPSM**
Mottagande i skola/ fritidshem	Rektor ansvarar för planering av skolstart i samverkan med förskolan, föräldrar/vårdnadshavare och Barn och ElevHälsan	Erbjuder utbildning, rådgivning och handledning till skolans personal	Informationsbrev till skolhälsovård och rektor vid nyupptäckta elever.				
Åtgärdsprogram	Rektor ansvarar för att åtgärdsprogram upprättas och följs upp.	Medverkar vid behov.	Medverkar vid behov.	Medverkar vid behov.	Medverkar vid behov.		
Habiliteringsplan		Medverkar vid behov.	Medverkar vid behov.		Habiliteringsplan upprättas tillsammans med föräldrar vid behov.		
Särskilt stöd i sin utveckling	Rektor ansvarar för att anpassa verksamheten till elevens behov under hela vistelsetiden med utgångspunkt från skolans läroplan och andra styrdokument.	Erbjuder rådgivning och handledning till skolans personal i samverkan med vårdnadshavare och barn/elev.	Uppföljande besök med audiogram, kontroll höraparateroch avtryckstagning. Ev ytterligare hjm.	Barn med hörapparat följs upp enligt Logoped mottagningens rutiner och Hörselbarnsregistret	Yrkesspecifika insatser utifrån habiliteringsplan vid behov.		Kompletterande rådgivning och fortbildning om funktionsnedsättningen – efter bedömning.

Barn & ungdomar med hörselnedsättning – i grundskola, anpassad skola och skolbarnsomsorg

Region – UAF			Region – HSF			Utomläns-sjukvård	Stat
Barnets behov	**Skola**	**BEH/ resursteam för anpassad skola**	**HV/pedagogisk hörselvård**	**Logopedmott.**	**Hab**	**Hab**	**SPSM**
Teckenspråk/ TAKK (Tecken som Alternativ Kompletterande Kommunikation)	Rektor ansvarar för att personal utbildas.	Erbjuder rådgivning ang. TAKK och teckenspråk till skolans personal	Erbjuder grundkurs (60 tim)i teckenspråk till föräldrar och anhöriga inför TUFF (Teckenspråksutbildning för föräldrar). Erbjuder TAKK-utbildning via Hab.		Erbjuder TAKK-utbildning till föräldrar och anhöriga.	Erbjuder TAKK-utbildning till föräldrar och anhöriga.	
Psykosocialt stöd	Rektor ansvarar för särskilt stöd till eleven.	Erbjuder rådgivning till skolans personal och samtal med elev (och inget vid behov).	Kuratorsinsats utifrån behov.		Yrkesspecifika insatser enligt habiliteringsplan.	Yrkesspecifika insatser enligt habiliteringsplan.	
Hörseltekniska hjälpmedel	Rektor ansvarar för att pedagogisk hörselteknik köps in eller ansökes som en Extra Ordinär Stödåtgärd utifrån UAF:s riktlinjer (dokument i docpoint; STY-34548). Beställning av hörselteknik görs i samråd med BEH:S hörselpedagog. Hörseltekniker installerar, utför kontroller och reparation av utrustning.	Kartlägger, bedömer, samordnar beställning, provar ut och utvärderar hörselteknik tillsammans med skolan, barn/elev och vårdadshavare.	Förskriver hörapparater och tekniska hjälpmedel för fritiden. Lämnar ut batteri och tillbehör till hörapparater. Service av hörapparater och hjälpmedel. Hörseltekniker kan delta vid information till personal i skolan tillsammans med BEHs hörselpedagog.				
Specialanpassade läromedel/leksaker	Rektor ansvarar för anpassningar av den fysiska miljön. Förfrågan om akustiska anpassningar görs till Stöd och utveckling/ försörjningssamordnare, alternativt sökes som en Extra Ordinär Stödåtgärd utifrån UAF:s riktlinjer (dokument docpoint; STY-34548)	Erbjuder rådgivning i val av läromedel och leksaker.					Ger råd om läromedel på tecken-språk.
Anpassade lokaler/miljöer	Rektor ansvarar för anpassningar av den fysiska miljön. Förfrågan om akustiska anpassningar görs till Stöd och utveckling/ försörjningssamordnare, alternativt sökes som en Extra Ordinär Stödåtgärd utifrån UAF:s riktlinjer (dokument docpoint; STY-34548)	Föreslår vid behov en akustisk kartläggning av lokaler/fysisk miljö. Den samordnas av hörselpedagog ihop med regionens hörseltekniker. Hörselpedagog erbjuder rådgivning till skolans personal angående den pedagogiska ljudmiljön.	Förskriver, installerar och underhåller personliga tekniska hjälpmedel för fritiden.				
Resursperson	Rektor anställer och ansvarar för fortbildning – efter bedömning.	Erbjuder rådgivning och handledning till personal.		Erbjuder råd, stöd och handledning till personal vid behov.		Erbjuder råd, stöd till personal vid behov.	

Barn & ungdomar med hörselnedsättning – i grundskola, anpassad skola och skolbarnsomsorg

Region – UAF			Region – HSF			Utomlänssjukvård	Stat
Barnets behov	**Skola**	**BEH/ resursteam för anpassad skola**	**HV/pedagogisk hörselvård**	**Logopedmott.**	**Hab**		**SPSM**
Utredning/ bedömning	Rektor ansvarar för pedagogisk utredning vid behov.	Utför kartläggning och bedömningar av den fysiska, pedagogiska lärmiljön. Deltar vid skolans EHT, EHK och upprättande av åtgärdsprogram alt. pedagogiska utredningar vid behov.	Kan initiera medicinska och habiliterande utredningar vid behov.	Utför språklig utredning/ bedömning vid behov.	Utför utredning/ bedömning vid behov.		Kompletterande utredningar utifrån pedagogiska frågeställningar – efter bedömning.
Vägledning och planering inför gymnasiestudier	Rektor vid grundskolan/anpassad skola ansvarar för överlämning och överföring av information inför gymnasiestudier i samverkan med elev,vårdnadshavare och elevhälsoteam.	BEH hörselpedaogiska tjänster ingår inte i gymnasiets upphandling. Vid övergången från grundskolan till gymnasiet erbjuds hörselpedagogisk överlämning i samråd med skola, elev och vårdnadshavare. Överlämningen kan vara en kartläggning av fysisk miljö, hörseltekniska anpassningar, hörselkonsultation till gymn.personal. BEH hörselpedagogiska tjänster ingår i Anpassad Gymnasieskolans elevhälsa. Vid övergång erbjuds vid behov kartläggning av fysisk miljö, utbildning i pedagogisk teknik och hörselkonsultation till berörd personal. Rådgivning och handledning till personal erbjuds fortlöpande under elevens gymnasietid.					

Anpassad gymnasieskola

Vägledning och planering efter gymnasiestudier	Eftergymnasial uppföljning efter fyra år.	Hörselpedagogisk överlämning erbjuds vid övergången till daglig verksamhet i samverkan med Anpassad Gymnasieskolas personal och i samråd med elev och föräldrar/vårdnadshavare	Övergång till vuxenhabilitering vid 18-års ålder				Slutbesök vid 20-årsålder och då skriftlig information

Hjälpredan uppdateras av Barn & elevhälsan, Hörselvården, Habiliteringen och Logopedmottagningen.
Dokumentet gäller fr.o.m. 2006-07-01. Senast reviderad 2026-09-16